

concretiseren omdat, zonder meer, het moeilijk is, hiermee tot de bevolking te gaan.¹ Het schijnt dat de commissaris van Groningen, Linthorst Homan, de enige was die door de oproep van de koningin tot enig initiatief gestimuleerd werd.

Er bestond in Groningen, als navolging van een overeenkomstige organisatie in Drente, sinds '30 een provinciale vereniging voor opbouwwerk die in buurthuizen lezingen en cursussen organiseerde, tentoonstellingen hield en op allerlei terreinen voorlichting gaf. Homan was als commissaris voorzitter van het bestuur. Als commissaris had hij voorts, met zoveel anderen, geconstateerd hoezeer door de economische crisis de belangen-tegenstellingen tussen landbouw, industrie en handel (alle drie afhankelijk van overheidsmaatregelen en veelal ook van overheidssteun) verscherpt waren. Meer onderling begrip zou, meende hij, tot verzachting van tegenstellingen kunnen leiden. Vandaar dat hij in '38, '39 en begin '40 de z.g. Groninger Dagen liet organiseren – conferentiedagen waarop deskundigen uit verschillende kringen algemene vraagstukken bespraken waar veelal een provinciaal aspect aan zat.

Na de geciteerde rede van de koningin ging Homan een stap verder: hij richtte de stichting 'Groninger Gemeenschap' op. Zelf werd hij voorzitter; in het bestuur zat een hervormd predikant naast de katholieke deken van Groningen en een sociaal-democratische wethouder naast een anti-revolutionaire burgemeester (dr. J. A. H. J. S. Bruins Slot); een vrijzinnig-democratische gedeputeerde en dr. van der Wielen, de leider van de volkshogeschool in Bakkeveen (die overigens in Friesland lag), completeerden het bestuur. In een bestuursraad van niet minder dan zestig leden (onder wie een anti-revolutionair en een christelijk-historisch lid van de Tweede Kamer) waren vrijwel alle bevolkingsgroepen vertegenwoordigd. In februari '39 belegde de Groninger Gemeenschap een grote vergadering; zij zamelde meer dan f 100 000 in; zij haalde Rotterdamse huisvrouwen voor een vakantieverblijf naar Groningen; zij bereidde een tentoonstelling voor; zij schonk bibliotheken aan werkverschaffingskampen; en zij besloot tot het stichten van een groot 'Groninger Tehuis' dat door jeugdige werklozen gebouwd zou worden – de plaats was, toen de Duitsers ons land overvielen, nog niet vastgesteld.²

¹ J. J. G. Boot: *Burgemeester in bezettingstijd*, p. 10. ² Wij ontleen deze gegevens aan de onuitgegeven studie van J. J. H. A. Bruna: 'De Nederlandse Unie' (1966-'67), van wiens feitenmateriaal wij in dit hoofdstuk en in de overige waarin de Unie ter sprake komt, in menige passage dankbaar gebruik gemaakt hebben. Daarnaast ontleenden wij enkele gegevens aan de doctoraal-scriptie van H. Burger: 'De Nederlandse Unie' (1965).